

Friesland (1942-56, 1967-68), Noord-Holland (1968), het Lauwersmeer (1972-89), Flevoland (1971-74) en Groningen (Altenburg *et al.* 1985, van Dijk 1991, Koffijberg & van Dijk 1991, Teixeira 1979, Veen 1980).

Summary *Breeding attempt of Little Gull Larus minutus in the Krammer-Volkerak in 1992.*

On 2 June 1992 a nest of Little Gull, containing three eggs and attended by an adult pair, was found on the Noord-plaat (Zeeland), a recently created island in the lake Krammer-Volkerak. Breeding was not successful, probably due to predation. This is the first confirmed breeding of Little Gull in the Delta area of the SW-Netherlands.

Literatuur

- ALTENBURG W., BEEMSTER N., VAN DIJK K., ESSELINK P., PROP D. & VISSER H. 1985. Ontwikkeling van de broedvogelbevolking van het Lauwersmeer in 1978-83. *Limosa* 58: 149-161.
- VAN DIJK K. 1991. Broedende Dwergmeeuwen *Larus minutus* op de Groningse kwelder. *Limosa* 64: 73.
- KOFFIJBERG K. & VAN DIJK K. 1991. Broedvogelinventarisatie van Kluut, plevieren, meeuwen en sterns in Groningen in 1990. *Grauwe Gors* 19(1): 15-20.
- MEININGER P. L. 1992. Kustbroedvogels en de Oosterscheldewerken. *Levende Nat.* (in druk).
- MEININGER P. L., BERREVOETS C. M. & STRUCKER R. C. W. 1992. Kustbroedvogels in het Deltagebied in 1991, met een samenvatting van dertien jaar monitoring 1979-1991. Rijkswaterstaat Dienst Getijdewateren Rapport DGW-92.024. Middelburg.
- VAN NES E. H. & MARTEIJN E. C. L. 1991. Watervogels in het Volkerakmeer-Zoommeer; ontwikkelingen in de eerste twee jaar na afsluiting (1987-89). *Limosa* 64: 155-164.
- TEIXEIRA R. M. (red.) 1979. Atlas van de Nederlandse broedvogels. Natuurmonumenten, 's-Graveland.
- VEEN J. 1980. Breeding behaviour and breeding success of a colony of Little Gulls *Larus minutus* in The Netherlands. *Limosa* 53: 73-83.
- WITTGEN A. B. 1964. Een broedpoging van een paartje Dwergmeeuwen (*Larus minutus*) in Noord-Brabant. *Limosa* 37: 198-199.

Peter L. Meininger, Rijkswaterstaat Dienst Getijdewateren, Postbus 8039, 4330 EA Middelburg

Concentratie Zwarte Sterns *Chlidonias niger* op het Hollandsch Diep in voorjaar 1991

Sinds c. 1978 concentreren Zwarte Sterns zich tijdens de voorjaarsstrek voor de Hoogezandsche Gorzen, gelegen langs de noordoever van het Hollandsch Diep tegenover Willemstad. Maxima in de periode 1978-90 werden vastgesteld op 5 mei 1980 (400 vogels), 10 mei 1981 (280), 30 april 1985 (200)

en 4 mei 1985 (100). De Zwarte Sterns verblijven slechts korte tijd ter plaatse, maximaal enkele dagen, en zijn bijna altijd in het gezelschap van Dwergmeeuwen *Larus minutus*. Opmerkelijk genoeg zijn dergelijke grote concentraties niet bekend uit de Biesbosch en het aangrenzende rivierengebied (van den Bergh *et al.* 1979, Sovon 1987, Vogelwerkgroep Biesbosch 1987). In de Ooypolder bij Nijmegen verblijven in sommige voorjaren maximaal 100-200 pleisterende Zwarte Sterns gedurende enkele dagen (J. Bekhuis, e.a.).

Waarnemingen gedaan in het voorjaar van 1991 geven mogelijk een aanwijzing over het verdere reisverloop van de in het Hollandsch Diep pleisterende sterns. Op 30 april telde ik 750 Zwarte Sterns bij de Hoogezandsche Gorzen, samen met 200 Dwergmeeuwen. De concentratie was al enkele dagen aanwezig (G. Huyzers). Op 4 mei waren de aantallen toegenomen tot 1050 Zwarte Sterns en 300 Dwergmeeuwen. Bij koud, buig weer en een harde noordenwind zag ik om 13u40 hoe een groep van c. 60 vogels zich losmaakte uit de laag boven het water jagende massa Zwarte Sterns. Aangekomen op een hoogte van 40-50 meter, leek de groep aanstalten te maken om in formatie in noordelijke richting over land weg te vliegen. De sterns zetten echter niet door, verbraken de formatie en daalden weer tot laag boven het water. Later in de middag was dezelfde manoeuvre nog enkele malen waar te nemen. Eenmaal waren hierbij zelfs ruim 200 Zwarte Sterns betrokken. De Dwergmeeuwen deden hieraan niet mee.

De Zwarte Sterns wekten de indruk over land verder te willen trekken. Vermoedelijk vanwege de ongunstige weersomstandigheden (harde noordenwind!) zetten zij niet door. Dat het aantal in het abnormaal koude voorjaar van 1991 zo hoog was, kan een gevolg zijn van een opeenhoping van voorjaarsstrekken die door het slechte weer niet konden doorstromen naar andere gebieden. Bij het volgende bezoek aan het gebied, op 10 mei, bleken de meeste Zwarte Sterns toch vertrokken te zijn. Er werden op die dag nog slechts 75 Zwarte Sterns waargenomen.

Summary *Spring-concentration of Black Terns Chlidonias niger.*

In spring migrating Black Terns use to stay for several days in small concentrations near the Hoogezandsche Gorzen, situated along the northern bank of the Hollandsch Diep in the Delta area, SW-Netherlands. Up till 1991 the maximum number was 400 birds on the 4th of May 1980.

In the unusually cold spring of 1991 numbers were much higher: 750 Black Terns on April 30th (together with 200 Little Gulls *Larus minutus*) and 1050 on May 4th (with 300 Little Gulls), chasing low above the water surface. On the last date, the author observed several times how flocks of Black Terns gained an altitude of 40-50 metres, getting ready for a departure-flight over land.

However, the terns did not continue their efforts and descended.

As large spring concentrations of Black Terns do not exist in the adjacent parts of the river area, it is supposed that the birds continue their migration normally over land. On the 4th of May 1991 strong northerly winds and showers may have prevented the terns from doing so.

Literatuur

- VAN DEN BERGH L. M. J., GERRITSE W. G., HEKKING W. H. A., KEIJ P. G. M. J. & KUYK F. 1979. Vogels van de Grote Rivieren. Spectrum, Utrecht.
- SOVON 1987. Atlas van de Nederlandse vogels. Sovon, Arnhem.
- VOGELWERKGROEP BIESBOSCH 1987. Avifauna van de Biesbosch. Staatsbosbeheer, Tilburg.

Gerard L. Ouweneel, Lijster 17, 3299 BT Maasdam

Sperwer *Accipiter nisus* tracht Boomvalk *Falco subbuteo* te slaan

In de tweede decade van mei 1992 nam ondergetekende regelmatig een ♀-Sperwer boven de binnenstad van Roosendaal (NB) waar. De vogel vertoonde daarbij een voor Sperwers minder gangbare jachttechniek, namelijk de hoge jachtvlucht ook wel "aanwachten" genoemd. Hierbij schroefde de Sperwer op uren met veel thermiek (meestal tussen 11u00 en 14u00) naar grote hoogte, met de bedoeling om vanuit deze positie een lager vliegende vogel (veelal een Spreeuw *Sturnus vulgaris* of een Stadsduif *Columba livia*) door middel van een snelle stootduik te verrassen. Deze tactiek wordt veel gevolgd door de Slechtvalk *Falco peregrinus* en een enkele keer ook door de Havik *Accipiter gentilis*.

Op 13 mei 1992 werd de Sperwer weer op grote hoogte boven de binnenstad waargenomen. Plotse-ling werden de vleugels aangelegd en vervolgens stortte de vogel met grote snelheid loodrecht naar beneden. De prooi, die door de grote hoogte (nog) niet op naam kon worden gebracht, werd op een haar gemist. Tijdens de korte, felle achtervolging die volgde, wist de Sperwer de andere vogel min-

stens één keer te raken gelet op de rondvliegende veertjes. De vogels waren inmiddels zo ver gedaald, dat nu ook het slachtoffer gedetermineerd kon worden. Tot mijn verbazing betrof het een Boomvalk. Het feit dat de Sperwer de Boomvalk kon raken, bewijst dat de Boomvalk volledig door de Sperwer verrast werd. Na enigszins van de schrik te zijn bekomen, bewees de Boomvalk in behendigheid en snelheid zijn aanvaller toch de baas te zijn. De Sperwer gaf de achtervolging op en begon opnieuw te schroeven, terwijl de Boomvalk naar veiliger oorden vloog.

Het is aannemelijk om te veronderstellen dat het hier niet de verdediging van een (jacht)territorium betrof, omdat stootvogels zich dan doorgaans door middel van imponeervluchten ten opzichte van elkaar manifesteren. Bij dergelijke vluchten is zelden sprake van lichamelijk contact.

Van stootvogels die door Sperwers worden geslagen, worden in de literatuur alleen de Sperwer zelf en de Torenavalk *Falco tinnunculus* genoemd. Van de totale biomassa van 9390 door Newton onderzochte sperwerprooien bestond slechts 0.13% uit Sperwers en 0.09% uit Torenavalken (Newton 1986). Er wordt hierbij niet vermeld of het om adulte prooien, dan wel om pas uitgevlogen of anderszins minder valide vogels ging.

Summary Sparrowhawk *Accipiter nisus* attacks Hobby *Falco subbuteo*

In May 1992, at Roosendaal (province of Noord-Brabant) a Sparrowhawk ♀ soaring high up initially, attacked a Hobby by a fast vertical stoop. The Sparrowhawk just missed catching the Hobby. In the following short but severe pursuit the Sparrowhawk managed to violently hit the Hobby at least once, as shown by feathers whirling down. The fact that a Sparrowhawk almost succeeded in catching a Hobby in free air is remarkable.

Literatuur

- NEWTON I. 1979. Population ecology of raptors. Poyser, Calton.
- 1986. The Sparrowhawk. Poyser, Calton.
- OPDAM P. 1985. Roofvogels in ons landschap. Spectrum, Utrecht/Antwerpen.

Hans Donkers, Sophiastraat 22, 4701 GT Roosendaal